

Projekt CLESI 2 ma na celu zbadanie zależności pomiędzy obciążeniem kognitywnym a eksplicytacją u profesjonalnych tłumaczy symultanicznych pracujących w kombinacji językowej hiszpański-angielski. Badanie to jest kontynuacją i rozszerzeniem projektu CLESI 1 (Cognitive Load & Explicitation in Simultaneous Interpreting), który koncentrował się na parze językowej polski-angielski.

Główną przesłanką do podjęcia tego badania jest fakt, że badania empiryczne nad eksplicytacją w tłumaczeniu symultanicznym wciąż pozostają stosunkowo ograniczone w porównaniu z badaniami w zakresie tłumaczeń pisemnych. Dotychczas opublikowane prace wykazały jednak, że badanie tego zjawiska w przekładzie symultanicznym jest niezwykle ciekawym tematem badawczym (np. Shlesinger, 1995; Gumul, 2006, 2017, 2021, 2023; Kajzer-Wietrzny, 2012; Defrancq et al., 2015; Fu & Chen, 2019). Tego rodzaju badania są szczególnie interesujące ze względu na typowe dla tłumaczenia symultanicznego znaczne obciążenie kognitywne, które wpływa na wiele aspektów pracy tłumacza. Biorąc pod uwagę stosunkowo ograniczony zakres wcześniejszych badań dotyczących eksplicytacji w tłumaczeniu symultanicznym, uważamy, że nasze badanie może wnieść znaczący wkład w tę dziedzinę. CLESI 1 jest pierwszym projektem, w którym przeprowadzono badania nad eksplicytacją w przekładzie symultanicznym z udziałem profesjonalnych tłumaczy na tak szeroką skalę. CLESI 2 podwoi skalę badań i stworzy największy korpus tłumaczeń ustnych nagrany w warunkach eksperymentalnych. Największą zaletą CLESI 2 jest rozszerzenie zakresu badań na nową parę językową, co stanowi odpowiedź na krytykę często kierowaną pod adresem badań nad tłumaczeniem ustnym, które koncentrują się na jednej kombinacji językowej. Takie badania są często kwestionowane ze względu na potencjalny wpływ systemowych różnic językowych na wyniki. Włączając inny kontekst językowy i kulturowy w projekcie CLESI 2, staramy się wyeliminować tę zmienną zakłócającą i wypełnić istotną lukę badawczą podejmując się najbardziej kompleksowej analizy eksplicytacji jaką przeprowadzono do tej pory.

Zmienną niezależną w naszym projekcie jest obciążenie kognitywne wiążące się cechami tekstów wyjściowych. Projekt ma na celu zbadanie, jak ten czynnik wpływa na zmienną zależną, jaką jest zachowanie eksplicytacyjne profesjonalnych tłumaczy symultanicznych. Naszym celem jest uzyskanie odpowiedzi na dwa główne pytania badawcze: (1) W jaki sposób różne poziomy obciążenia kognitywne wpływają na zachowania eksplicytacyjne profesjonalnych tłumaczy symultanicznych pracujących w kombinacji językowej hiszpański-angielski?; (2) Czy można zaobserwować powtarzające się wzorce charakteryzujące działanie danego tłumacza pracującego w kombinacji hiszpański-angielski, jeśli chodzi o eksplicytację w warunkach zróżnicowanego obciążenia kognitywne?

W projekcie zastosowano metodologię mieszaną łączącą metody ilościowe i jakościowe w celu zwiększenia wiarygodności uzyskanych danych. Są to analiza produktu tłumaczenia (porównanie tekstu wyjściowego z docelowym), protokoły i wywiady retrospektywne oraz kwestionariusz NASA Task Load Index (NASA-TLX). W badaniu weźmie udział 34 profesjonalnych tłumaczy konferencyjnych posługujących się językiem hiszpańskim jako językiem A i językiem angielskim jako językiem B.

Nowatorstwo tego projektu polega na zbadaniu związku między obciążeniem poznawczym a zachowaniami eksplicytacyjnymi profesjonalnych tłumaczy konferencyjnych pracujących w kombinacji hiszpański-angielski, a także na skali i zakresie badań empirycznych. Dodatkowo projekt zakłada utworzenie nowego, międzynarodowego zespołu badawczego, składającego się z siedmiu członków reprezentujących różne ośrodki uniwersyteckie. Oczekujemy, że CLESI 2 w istotny sposób przyczyni się do pogłębienia wiedzy na temat mechanizmów leżących u podstaw przetwarzania i produkcji tekstu w angielsko-hiszpańskim tłumaczeniu symultanicznym. Ponadto badania te mają szansę rzucić nowe światło na praktyki zawodowe profesjonalnych tłumaczy konferencyjnych w Hiszpanii. Najważniejszym rezultatem projektu CLESI 2 jest to, że wraz z wynikami projektu CLESI 1 umożliwi nam wyciągnięcie wniosków na temat uniwersalnego charakteru eksplicytacji wykraczającego poza konkretną parę językową.